

A SZERETET CIVILIZÁCIÓJA FELE

Nemzetközi Jézus Szíve Kongresszus (Toulouse, 1981. július 24–28.)

Isten népének minden nemzetből jövő képviselői még alig keltek fel a lakoma asztalától, amelyre meghívta őket az Isteni Bárány, amikor a közelben újabb, ugyancsak sokszínű összejövetel kezdődött. A Lourdes-ban tartott Nemzetközi Eukarisztikus Kongresszus befejezése másnapján Toulouse-ban megnyílt a Nemzetközi Jézus Szíve Kongresszus. Ez a hely- és időbeli közelség a gyakorlati szempontokon túl szépen szimbolizálta, hogy az új világért vívott küzdelmeinkhez a Megtört Kenyér és a lándzsával átvért Szív ugyanazt az erőforrást nyújtja: Urunk Jézus Krisztus „minden ismeretet meghaladó szeretetét”.

A toulouse-i kongresszus alcíme volt: „A Haurietis aquas enciklikától a Dives in misericordia enciklikáig. A Jézus Szíve-tisztelet megerősítése és fejlődése.”

Rendezőség, munkamenet, légkör

A rendező szerv, a Nemzetközi Jézus Szíve Intézet 1969 óta áll fenn Milwaukee-ban (Egyesült Államok). Végrehajtó titkársága Rómában működik. Alapítója és elnöke Mr. Harry G. John, többgyermekes családapa, aki megértette az anyagi javak használatának jelentőségét. Tetemes összegű örökségét – egyéb egyházi célok mellett – a Jézus Szíve és a Szeplőtelen Szent Szűz Szíve tisztelet ismertetésére és előmozdítására óhajtja felhasználni. E cél érdekében az Intézet támogatja a témába vágó könyvek, folyóiratok, tömegtájékoztató eszközök kiadását; tanfolyamok, konferenciák rendezését; lelkeségi központok fenntartását.

A kongresszus július 24-én délutántól 28-án délig tartott. A programban délelőttönként két előadás szerepelt, délben koncelebrált szentmise, délután csoportmunka, este teljes ülés.

Mintegy kétszáz, személy szerint meghívott Jézus Szíve tisztelő vett részt: bíborosok, püspökök, teológusok, egyházmegegyes papok, szerzetesek és laikusok a világ minden tájáról. – A hivatali, életkorbeli és nyelvi különbségek ellenére baráti, családi légkörben voltunk együtt öt napon át. Ennek titkára a szentségimádási órák csendjében bukkantunk rá. Előadók és hallgatók, elméleti és gyakorlati beállítottságú résztvevők, idősek és fiatalok egyek voltak Jézus Szíve szeretetében. A Kongresszus elsősorban Jézus Szívét szerető lelkek találkozója volt. Konferenciákban, csoportos és egyéni beszélgetésekben azt kerestük, hogyan lehetne jobban megérteni Urunk „Szíve gondolatait nemzedékről nemzedékre”. Megérteni, megélni és továbbadni választott lelkeknek és nagy tömegeknek. Mit szán korunk nemzedékeinek?

Konferenciák, felszólalások

Pápai megnyilatkozásokról

Az elmúlt huszonöt év során, mikor a pápák Jézus, a jó Pásztor tekintetével nézték a nyálat fenyegető veszélyeket, aggódva látták, hogyan akarják kiüzni Istent az emberek gondolatvilágából, szívéből és cselekvésmódjából. Aggódva látták, hogy a mai világ gyökeres változásai közepette a csak önmagára támaszkodó ember hogyan veszíti el egyensúlyát személyiségében, a családi, társadalmi és nemzetközi életben. Aggódva látták, hogy az a civilizáció, amely a dolgot a személy fölé helyezi, magában hordja az emberi méltóság lerombolásának szörnyű lehetőségét.

A pápák nem álltak meg a diagnózisnál, hanem megelőlték az orvoslás módját is. És a különböző hangvételű útmutatásokból csodálatos egységben bontakozik ki a szív jóságának döntő szerepe a világ megmentésében és az új világ építésében. Szent Péter utódai, XII. Piustól II. János Pálig mind a szertet hírnökei.

A Tanítóhivatal szeretet-programját a Kongresszus két enciklika alapján tárgyalta. Ezek: XII. Pius 1956-ban írt „Haurietis aquas...” (Örömmel meríttek majd vizet az Üdvözítő forrásaiból) enciklikája és II. János Pál 1980-ban megjelent „Dives in misericordia” kezdetű körlevele az irgalmasságában gazdag Istenről.

XII. Pius pápa enciklikájában felhívást intézett a katolikus hívekhez, hogy Isten és az Egyház ellenségeinek mesterkedéseivel szegezzék szembe az Isten és a felebarát szeretetének erejét. Ennek az erénynek hatékony iskolája a Jézus Szíve-tisztelet, amely tökéletesen megfelel a katolikus hit tanításának. „Itt a vallásos életnek nem valamiféle megnyilatkozási formájáról van szó, amelyet ki-ki, ahogyan neki tetszik, kevésre tarthat... A Szent Szív tisztelete az Egyházban már régen megerősödött, a Szentíráson épül fel szilárdan, a nagyjainktól ránk hagyományozott tanítás és a szent liturgia mellette szól.”

II. János Pál pápa a Dives in misericordia enciklikában az emberi méltóság védelmében az irgalmas szeretet erejét hirdeti. Irgalmas szeretettel kell áthatnunk nemcsak a hozzánk legközelebb állókhoz fűződő kapcsolatainkat, hanem ezzel az erővel kell küzdenünk „a világ emberibbé tételéért” is (Gaudium et Spes 40.). — VI. Pál pápa pedig „számos alkalommal kifejezte, hogy a szeretet civilizációja az a cél, amely felé minden erőfeszítésnek irányulnia kell a szociális és kulturális téren ugyanúgy, mint a gazdaság és politika területén.” A szeretet civilizációját csak úgy építhetjük, ha az igazságosságot összekapcsoljuk az irgalmas szeretettel. Honnan vegyük az ehhez szükséges erőt? A Szentatya célzása félreérthetetlen, amikor XII. Pius enciklikájának címével válaszol a kérdésre. Nincs más mód, mint „meríteni az Üdvözítő forrásaiból”. A pápai körlevél 13. fejezetében ezt olvassuk: „Az Egyház különleges módon megvallja és tiszteli Isten irgalmát, amikor Krisztus Szívéhez fordul. Valóban, az Atya irgalmas szeretetének kinyilatkoztatása — ami az Emberfia messiási küldetésének

központját képezi – Krisztus Szívében a legmegközelíthetőbb számunkra.“

Az utolsó évtizedek pápai tudják, hogy Jézus együttérző és átváltoztató tekintetére van szükség, hogy a világot megértsük igazságban és megmentsük szeretetben, – vonta le a következtetést a fent idézett pápai megnyilatkozásokból Mgr. M. Gaidon segédpüspök, a Paray-le-Monial-i zarándokhely igazgatója. Ezért irányítanak minket az átvett szívű Jézus felé, „akinek teljességéből mindannyian merítettünk“.

Elméleti síkon

A teológiai reflexiók a megtestesülés titka és a húsvéti misztérium elmélyítését célozták, mint a Jézus Szíve-tisztelet teológiai alapjait. E beszámoló kezei nem alkalmasak részletes ismertetésükre. Csak egy-két gondolatot emelünk ki.

Felmerült a krisztológiai kutatás megújításának igénye. Az egyoldalú beállításokkal szemben a teljes Krisztus bemutatását várják a krisztológiát művelő teológusoktól: a történelmi és a feltámadt Krisztust, aki egészen Isten és egészen ember, s akinek titkához a teológus is csak úgy közelíthet, ha a spekulatív kutatást összeköti a szerető szemlélődéssel. – A Szentanya által hangoztatott „térdenálló teológia“ (Urs v. Balthasar kifejezése) szép megnyilatkozását hallottuk J. Ratzinger bíboros előadásában. (Lásd számunk éln. Szerk.)

Az Újszövetségből legtöbbször Szent János evangéliumát és leveleit hallottuk idézni, továbbá Szent Pál apostolnak az efezusiakhoz írt levelét. A két apostol víziója Krisztus minden ismeretet meghaladó szeretetéről a Jézus Szíve tisztelet fontos bázisa.

A Biblia szóhasználatára hivatkoztak az előadók, amikor a „szív“ rehabilitálását szorgalmazták. A „Haurietis aquas“ az emberi érzelmek apológiája, – mondta Ratzinger bíboros. – II. János Pál pápa megnyilatkozásaiban is megfigyelhetjük, milyen gyakran alkalmazza a „szív“ szót az ember lényegi dimenziója kifejezésére. A lelkipásztorok számára is jelentős ez a megállapítás.

Lelekipásztori szempontok

Az idők jelei közé sorolhatjuk a technokrácia korában újraéledt igényeket az imára, a csendre, az új érzéket az ingyenesség, a gyöngédség iránt, – jelentette ki M. Gaidon püspök. Az evangelizálásban az ember teljességét kell szem előtt tartanunk: értelmi, akaratit képességeit és érzelmi hatóerejét. Meg kell találnunk az evangelizálás Isten Szíve tüzeiben átizzított nyelvét és módszereit, hogy elérjük a mai ember szívét.

Tárujunk ki a Szentlélek átalakító szeretete előtt. „Új szemet, új szívet és új hatóerőt kell kérnünk“, – mondotta L. J. Suenens bíboros. Kérjük kőszív helyett új szívet, mert nem szeretünk igazán. A Szentlélektől végzett „szívátültetésre“ szorulunk. Nem elég, hogy Isten ért szeretjük embertársainkat. Isten szeretetével kell szeretnünk egymást. „Amint én szeretlek titeket...“ Ingyenes, kezdeményező, személyes szeretettel. És higgyük, hogy a Szentlélek működni akar általunk.

Az Egyház küldetése, hogy „üdvözítsen és megújítson minden teremtményt, hogy Krisztusban egyesüljön újra minden” (Ad Gentes 1.). – A Krisztusban egyesült világot P. Teilhard de Chardin a Világ Szíve, Krisztus Szíve izzó ragyogásában szemlélte: „Melled közepén én nem látok mást, csak hatalmas kohót. S minél jobban nézem ezt az izzó tűzfészket, annál inkább úgy tűnik, hogy körülötte szétolvadnak Tested körvonalai, mérhetetlenül nagyra tágulnak, és végül nem látok Rajtad más vonásokat, csak a lángra gyúlt Világ alakját” (Mise a világ felett).

Látomása költői leírásához csatlakozik a magyar Bíró Ferenc jezsuita atya egyszerű, hétköznapi szavakkal kifejezett meglátása. Századunk e nagy apostolának (* 1869. X. 10., † 1938. VIII. 26.) sajátos Jézus Szíve-tiszteletéről 10 oldalnyi, három nyelven sokszorosított ismertetést helyezett el a rendezőség a résztvevők dossziéjában. Ennek rövid összefoglalását 5–6 perces felszólalásban mondtuk el. – Jézus Szíve a megtestesült Ige személyiségének, az Atya és az emberek iránti szeretetének központja és szimbóluma. S amint P. Bíró Jézus Szíve-tiszteletének vázlatos ismertetésében hallottuk, ő ebben a Szívben szemlélte az ember és az egész teremtett világ célját. Az Örök Atya „...mindent általa és érte teremtett ... hogy benne lakják az egész teljesség”. Az ember az Isten és felebarát iránti szeretetre van teremtve. E cél megvalósítására kapta eszközül a teremtett világ javait. Köteles ezeket annyira felhasználni, amennyire csak lehet, minden ember földi és örök boldogsága érdekében. Az ember ezáltal a szociális szeretet szellemében felhasznált teremtményeket is, „a sóvárgással eltelt természetet” végső célja eléréséhez segíti. – Ebből az alapvető meglátásból kiindulva, P. Bíró sajátos irányban fejlesztette tovább a Jézus Szíve-tiszteletet, s így lett a szeretet civilizációjának prófétája.

M. Gaidon püspök hangsúlyozta, hogy az evangéliumot Jézus Szíve, a Világ Szíve dimenzióban kell hirdetnünk. Idézte Dom Helder Cámara közelmúltban tett nyilatkozatát, miszerint tekintetét állandóan Paray-le-Monial-on tartja. Értékes tanúságtétel, hiszen ő sokak szemében a főparancs kettős követelményére adott válasz egységének megszemélyesítője.

Említésre méltó, hogy éppen Msgr. Gaidon, a Paray-le-Monial-i zarándokhely igazgatója figyelmeztetett, hogy a Jézus Szíve-tisztelet hirdetése ne merüljön ki megmerevedett hagyományok ismételtetésében. A lánzdásával átvért Szív szemléletéből kiindulva támadjanak az irgalom együttérző apostolai, – ez ma szükségesebb, mint valaha! – P. Bíró Jézus megsebzett Szívével együtt szemlélte a tömegek testi-lelki nyomorát, akiket az Üdvözítő annyira szeretett. Ez a kettős vízió gyújtotta lángra benne az engesztelés vágtyát. A legtöbb bűn a szeretet ellen a teremtmények rossz használatából származik. Ezen a téren sokat kell jóvátenni. P. Bíró elgondolásában az engesztelés főleg olyan gyakorlati tettekben áll, amelyek a Teremtő által akart rend helyreállítását célozzák: a Világegyetem szeretet-egységét Jézus Szívében. – Ez az út mindenki előtt nyitva áll. Názáreti éveiben, a teremtményekkel kapcsolatos feladatok közepette, Megváltónk példát adott a hétköznapi élet megszentelésére. Az Úr rejtett élete a nagy tömegek számára is követhető példa.

Szellemileg vagy testileg fogyatékos embertársainkat emberi méltóságuk tiszteletben tartásával segíteni csak a „szív vonalában” lehetséges, – bizonyította beszédes példával Jean Vanier, a fogyatékosokat segítő „Arche” nevű közösség alapítója és vezetője. És amire a mi szegény szívünk képtelen, azt el tudjuk érni Jézus Szívével.

VI. Pál pápa „Evangelii nuntiandi” kezdetű apostoli buzdítása 48. pontja alapján volt szó a népi jámborság ápolásáról. Szenteljünk több figyelmet a „jó Isten gyalogságának”, – hallottuk.

Javaslatok

A nyelvi csoportok (két–két angol, francia, spanyol, egy–egy német és olasz nyelvű) megbeszéléseinek összegezését minden este a nagy plénum elé vitték. – Az alábbiakban kiemelünk néhány javaslatot. Főleg olyanokat, amelyeket több csoportban is felvetettek.

- A szemináriumokban tanítsák a Jézus Szíve-tisztelet teológiai alapjait és lelkipásztori módszereit. A jövő papjai ismerjék meg a benne rejlő lélekformáló erőt.
- A mai fiatalok nagy szeretetvágya alkalmas talaj a Jézus Szíve-tisztelet befogadására. Ismertessük velük az Úr Jézus bensőséges követését, a felajánlást és az engesztelést, pl. imaórák anyagába építve.
- Az öregeket, betegeket segítsük, hogy az engesztelés révén értelmet tudjanak adni szenvedéseiknek.
- Emeljük ki a Jézus Szíve-tisztelet szociális szempontját. Az igazságosság és az irgalmas szeretet hirdetésével és megélésével mindannyian építhetjük a „szerelem civilizációját”.
- Családfelajánlással, a felajánlott családok közti kapcsolatok ápolásával erősítsük a keresztény családokat.
- Egyszerű, közérthető nyelven megfogalmazott kiadványok, imalapok és a mass media útján hirdessük Jézust, Szívének irgalmas szeretetét. – A nyelv és az ábrázolásmód legyen korszerű.

Mária Szíve – Édesanyánk Szíve

Üdvöztőnk lándzsával átvért Szívének áldozatához az Istenanya törrel átjárt Szívének áldozata járult. – A Szűzanya a kereszt lábánál állva új anyai küldetést kapott Szent Fiától. Krisztus misztikus testének anyja lett, mindnyájunk Édesanyja. „Máriának ez az anyasága szüntelenül tart a kegyelem világában... Anyai szeretetével gondoskodik Fiának testvéreiről, akik még zarándokúton vannak.” (Lumen Gentium 62.) – Jézus Szíve iránti szeretetünk első példaképe és leghatalmasabb segítője a Boldogságos Szűz. „Szeressük Jézust Mária Szívével”, – kérte a Kongresszus résztvevőitől Suenens bíboros.

Apostoli tűz

A Jézus Szíve-tiszteletet buzgó apostoli lelkek terjesztették el szerte az Egyházban. Sugárzásuk és termékenységük titka: Krisztus szeretete sürgette

őket. „Az ő fajtájukból valók vagyunk-e?” – tette fel a kérdést záró beszédében Msgr. Gaidon. És ugyanakkor mindannyiunk számára kérte Krisztus Szíve legfőbb ajándékát, a Lélek tüzeit.

„Végtelen jóságú Isten, erősítsd meg szívünket Krisztus erejével. Add szívünkbe az ő Szívét égető tüzet; akkor majd jobban hasonlítunk őhozzá, és beléphetünk abba a boldogságba, amelyet ő mindörökre kiérdemelt számunkra. Amen.”

Szabó Ferenc

EGY MAI LELKI MESTER: FRANCOIS VARILLON SJ

(1905–1978)

François Varillon francia jezsuita igazi „lelki mestere” volt a 30-as évektől napjainkig a francia katolikus ifjúsági mozgalmaknak, a papságnak és világi értelmiségieknek. Azok közé tartozott, akik a megélt evangéliumi üzenetet – a szó és az írás művészetével megáldva – legsikeresebben kifejezték korunk embereinek. Már jóval a Zsinat előtt konferenciabeszédeivel, lelkigyakorlataival, irodalmi tanulmányaival és a hit lényegébe bevezető könyveivel azt az evangéliumi megújulást serkentette, amelynek a Zsinat után évtizedekben tanúi lehettünk. A mai kultúra kiváló ismerője meg volt győződve arról, hogy „a keresztény számára elengedhetetlen, hogy értelmes legyen”. „Minden körülmény között csodálatosan hatékony pedagógiát fejtett ki, mivel mindig kész volt mások meghallgatására. Új műfajt teremtett, amely szerencsésen társította a reflexiót, a Szentírásra való hivatkozást, a lényeges valóságok kifejezését és a jelenkori gondolkodással való párbeszédet.” (René Rémond)

1905-ben született Lyonban. 1978. július 17-én halt meg. Életútját és tanítását kiválóan bemutatja az a beszélgetés, amelyet Charles Ehlingerrel folytatott Lyon külvárosában kilenc napon keresztül, de már csak halála után, 1980-ban jelent meg a párizsi Centurion kiadónál „Beauté du monde et souffrances des hommes = A világ szépsége és az emberek szenvedése” címmel (400 oldal). A következőkben főleg e könyv alapján mutatjuk be P. Varillon életművét (hivatkozás: VE).

Fiatalság és érlelé évek

Gyermekkori emlékei a ködbe vesznek. Lyoni középosztály sarja. Szülei mélyen vallásosak voltak. Szorgalmas tanuló volt az elemiben és középiskolában. A maristákhoz járt. Mivel meglehetősen féktelen diák volt, nem tartották méltónak, hogy tagja legyen a Mária-Kongregációnak. A középiskolában főleg az irodalom érdekelte. Baudelaire, Verlaine és a parnasszisták költeményeiért rajongott. („A romlás virágai”-t titokban olvasták, természetesen a teljes kiadást!)